

Wat gebeurt er als we gezegend worden?

Het Oude Testament

In het Oude Testament is zegen allereerst verbonden met *wat God doet*. Hij zegent de vissen en de vogels (Gen. 1:22), in het bijzonder de mensen (1:28) en Hij verbindt zijn zegen aan de sabbat (Gen. 2:3 en Ex. 20:11), en in het bijzonder spreekt Hij Zijn zegen uit bij de roeping van Abraham, een zegen die overgedragen wordt op Abrahams nakomelingen: Izaäk (Gen. 26:2 – 5, 24) en Jakob (Gen. 28:13).

‘Ik zal zegenen’ is niet zomaar een woord of klank, maar de aanwezigheid van kracht. Als God de zegen gebiedt, komt er ook iets tot stand, zoals Zijn woord altijd uitwerking heeft. Het doet wat Hem behaagt.

Ook de mens kan zegenen, maar dat kan hij alleen *uit naam van God*, die immers alleen beschikt over goed en kwaad. Alleen al in het boek Genesis zien we hoe verschillende mensen zegenen: Noach zijn zoons (Gen. 9: 27), Melchizedek Abraham (Gen. 14: 19, 20), Izaäk Jakob (Gen 27:27) en Jakob zijn kinderen (Gen. 49: 1- 28) en ook kleinkinderen (de kinderen van Jozef).

Bij die laatste zegenhandeling komt ook de handoplegging in beeld. In Lev. 9:22 is de handoplegging verbonden met *overdracht*. Dat kan dus van goedheid en zegen zijn, maar ook van belasting en schuld. Opvallend dat de zegen uitgesproken wordt vanaf de rand van het altaar (Lev. 9:22). Zegen is nauw verbonden met verzoening.

Verder zien we Mozes die het volk zegent (Deut. 33), Eli in 1 Sam. 2:20, David het volk in 2 Sam 6:18).

In de ceremoniële wetten van de Thora is het zegenen vooral de taak van de Levieten (Deut 10:8; 21:5) en de priesters (Num. 6:22v).

Mensen kunnen God ‘zegenen’ als antwoord op Zijn genade en goedheid, dat wil zeggen: Hem als bron van alle zegen erkennen. Dan is het een aanduiding van lofprijzing. ‘Geprezen zij de Heere’ (Ps. 18:47). Zie ook Gen 24:48; Deut 8:10. We vinden deze lofprijzing vaak in de Psalmen, onder andere Ps. 16:7; 26:12; 34:2; Psalm 103: 1 v.

Gods zegen is in het Oude Testament nauw verbonden met het ontzag voor Hem, dankbaarheid en gehoorzaamheid. Zegen is nooit ‘automatisch’ of ‘magisch’, als een kracht die over een mens uitgestort wordt. In Deut. 28:1v verbindt Mozes de keuze van zegen of vloek aan de eerbied voor God en de gehoorzaamheid aan Zijn stem (ook in Lev. 26: 11, 12, 30 en 31; Deut. 7: 7 -16).

De zegen van de Heere rust op wie Hem vrezen: Ps. 115:13; 128:4; Ps. 24: 4, 5 (wie rein van handen is en zuiver van hart). In Ps. 133 is de zegen verbonden met de liefdevolle gemeenschap.

Wat betekent de zegen nu concreet?

Vaak is Gods zegen verbonden met nakomelingen, groei in aantal, of een rijke oogst. Zie bijvoorbeeld Psalm 128. Heel concreet wordt de zegen van de vruchtbaarheid, voorspoed,

overvloed en vrijheid benoemd in Deuteronomium 28, nadrukkelijk verbonden met gehoorzaamheid aan de stem van de Heere. Het tegenovergestelde, de vloek, is het gevolg van de ongehoorzaamheid aan God woord en Gods wet.

Het kan ook de zegen van rust zijn zoals op de sabbat, of voorspoed en welvaart, zoals de bloei van Potifars huis door de aanwezigheid van Jozef. Het kan de zegen van een goede reputatie zijn of vrede en liefdevolle verbondenheid (Ps. 133).

Een bijzonder vorm van zegen brengen is de uitdrukking *zegen met iemand maken* (zoals in 2 Kon. 18:31 en Jes. 36:16). De bedoeling hiervan is: vrede sluiten met iemand.

De zegen kan worden gegeven door het uitspreken van een wens of belofte, door een gebed, door handoplegging of door een geschenk of een combinatie daarvan.

Vaak is zegen ook verbonden met een groet, zoals in Ruth 2:4 waar de maaiers Boaz toeroepen 'De Heere zegene u'. We kunnen dit dan horen als 'gewone' groet, bijna gelijk aan het joodse 'shalom' of het Arabische salam aleikum, of het Duitse 'Grüss Gott' of het Franse 'Adieu'.

Wat opvalt is het concrete, aardse karakter van de zegen.

De priesterlijke zegen

Tenslotte is één van de bekendste zegenspreuken de priesterlijke zegen van Num. 6:24-26, die ook vaak aan het einde van de protestantse eredienst wordt gebruikt. Deze zegen heeft in het Hebreeuws een kunstige, literaire vorm.¹

Driemaal zijn woorden toegevoegd aan de godsnaam, in totaal *twalf*: voor iedere stam één.

Elke nieuwe zin bevat telkens twee woorden meer. De inhoud van deze zegen is veel omvattend: vooral de bescherming door de nabijheid van Gods ichtend aangezicht: Gods genadige toewending en nabijheid – denk hierbij vooral aan de verheven wolkkolom en vuurkolom tijdens de gevaarlijk tocht door de woestijn. Dit alles geeft het diepste weer wat mensen nodig hebben: vrede, waarin alles van het leven is samengevat: heelheid, gaafheid, veiligheid, goedheid, rust, vriendschap en troost wanneer Hij het licht van ons leven is.

Het Nieuwe Testament

In het Nieuwe Testament is het Hebreeuwse woord 'barak' vertaald met *eulogein* (goed spreken) of soms *eucharistein* (danken). Zie voor het laatste bijv. Matth. 14:19; 15:36; 26:27; Mark. 8:6; 14:23; Luk. 22: 17, 19. Jezus spreekt de zegen (of de dankzegging) uit bij het voeden van de menigte en bij de instelling van het Avondmaal. Hij is als de Joodse huisvader die dankt voor het voedsel en daar God prijst als de koning van de wereld en de mensen in de kring van zijn gezin zegent. De avondmaalsbeker wordt in 1 Kor. 10:16 de 'beker der dankzegging' genoemd.

De zegen van Jezus

Het is vooral Jezus die zegent. Zoals de kinderen die Hij de handen oplegt (hoewel het woord zegenen hier niet gebruikt wordt, is het gebaar welhaast zeker verbonden met zegenen). Je

---

¹ Zie J. Westland, a.w.,p. 103 en ook www.rabbisacks.org/naso-5780

zou de Zaligsprekingen ook *zegenspreuken* kunnen noemen aan het adres van Zijn leerlingen: 'Zalig...de armen van geest...' Gelukkig, gezegend zijn jullie, armen van geest...' Jezus zegent hen bij Zijn hemelvaart (Luk. 24:50).

'God heeft Jezus gezonden om te zegenen', zegt Petrus tegen de mensen die zijn samengestroomd in het voorhof van Salomo (Hand. 3:26).

In Handelingen 3 gaat het om de geschiedenis van de genezing van een kreupele man bij de ingang van het tempelplein. 'Zilver en goud heb ik niet, maar wat ik heb, geef ik u in de Naam van Jezus Christus, de Nazarener, sta op en wandel.' De zegen van Christus is hier het geschenk van het herstel van gezondheid, het geschenk dat veel zieken hebben ontvangen toen ze bij Hem hulp zochten. De zegen kan ook bestaan uit het voedsel dat Hij beschikbaar heeft gesteld voor de duizenden die naar Hem toe kwamen.

In 2 Kor. 9:5 is 'eulogia', zegen, concreet de financiële gift die vanuit de gemeenten in Griekenland naar de christenen in Jeruzalem wordt gestuurd ter bestrijding van hun armoede.

De zegen in Jezus

In het Nieuwe Testament gaat het vooral om de geestelijke zegen van het verbonden zijn met Christus en het deelhebben aan Zijn toekomst: de gave van de Geest, geloof, bekering, een nieuw leven, een nieuw burgerschap, namelijk van het Koninkrijk dat komt. Zie bijvoorbeeld Ef. 1:3 'Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemel in Christus'.

'In Hem is de zegen van Abraham naar de heidenen toe gekomen, opdat wij de belofte van de Geest verkrijgen zouden door het geloof', zegt de apostel Paulus in Gal. 3:14. Het is de 'volle zegen' van het evangelie van Christus (Rom. 15:29).

God en ook Christus worden zelf de gezegenden genoemd in Matth 11: 9, 10. 'Gezegend Hij die komt in de Naam des Heeren.' En ook Ef. 1: 3: 'Gezegend de God en Vader van Jezus Christus... Zo ook in 2 Kor. 1:3, 1 Petr. 1:3 en Rom. 1:25, waar het meestal is vertaald met 'geloofd...'

De aansporing aan allen om te zegenen

Hoewel Lukas over de zegen van Zacharias vertelt (die hij niet kan uitspreken – Luk. 1:68), ligt in het Nieuwe Testament veel minder nadruk op apostelen, evangelisten of ouderlingen om te zegenen, maar op iedere volgeling van Christus. Het hoort bij het priesterschap van alle gelovigen om te zegenen.² Simeon zegent Jozef en Maria met Jezus (Luk. 2: 34).

Door het hele Nieuwe Testament de roeping van discipelen om te zegenen. Zij doen dat door de zegen van Christus door te geven in: de verkondiging van het goede nieuws, het bevrijden van kwade machten, de zalving van de zieken (o.a. Mark. 6: 7 – 13).

In de brieven vinden we de aansporing om te zegenen, ook degene die jou benadeelt of vloekt (Luk. 6: 28; Rom. 12:14; 1 Kor. 4: 1; 1 Petr. 3:9.). Het verband van deze teksten leert ons wat deze zegen concreet kan inhouden: om Christus wil de ander liefhebben, hem (of haar) blijven liefhebben, voor hem bidden, bevorderen wat tot zijn geluk en groei bijdraagt:

---

² Meer hierover in J. Westland, p. 98v.

zijn naam hooghouden, gastvrijheid blijven geven, vergeven wat hij misdaan heeft tegen je, en hem daardoor in zekere zin beschaamd maken.

Ds. N.M. Tramper was tien jaar voorzitter van het CIS (2002 tot 2012) is nu emeritus predikant en als coördinator Monastiek verbonden aan De Wittenberg in Zeist.